

IN PACE IN IDIPSUM

DORMIAM ET REQUIESCAM

ORIETUR JUSTITIA

ET ABUNDANTIA PACIS.

PASSER INVENTIT SIBI DOMUM

ETTURTUR NIDUM ALTARIA.

QUI FRUMENTUM

IV. ÉVF. 1903 9. SZÁM

ÖRÖKIMÁDÁS

HAVI FOLYÓIRAT

A LEGMÉLT. OLTÁRISZENTSÉG IMÁDÁSA S
SZEGÉNY TEMPLOMOK FELSZERELÉSÉNEK
ELŐSEGÍTÉSÉRE HIVATALOS KÖZLÖNYÖL

KIADJA

A KÖZPONTI OLTÁREGYESÜLET

Szerkesztőség-kiadóhivatal Bpest, IX., Rákos-u. 5

Ára egy évre 3 korona

Megjelenik minden hó végén

STEPHANEUM NYOMASA BUDAPESTEN

VIRGO IPSUM, QUEM GENU

IT DEUM ADORAVIT.

SACRIFICIUM DEO

SPIRITUS CONTRIBULATUS

PLORABUNT SACERDOTES

PARCE POPULO TUO.

ELECTORUM CONSERVASTI

ECCE AGNUS DEI

CUJUS NON SUM DIGNUS.

ÖRÖKIMÁDÁS

a Központi Oltáregyesület havonként megjelenő hivatalos közlönye.

Tartalom: Szakvélemény az Erzsébet királyné emlékére emelendő Örökimádás-templomának pályaterveiről. — Az Oltáriszentség nagytiszteletéről. — Laurens Róza. — Kimutatás — Katholikus nagygyűlés. — Elmélkedés. — Hirdetések.

SZAKVÉLEMÉNY

az Erzsébet királyné emlékére emelendő Örökimádás-templomának pályaterveiről.

Bevezetés.

A föladat, melynek megvalósításának alapjait a katolikus hívők hitbuzgalma és áldozatkészsége lerakta akkor, a mikor az örökimádás temploma és az azzal kapcsolatos zárda- és Oltáregylet helyiségeinek számára filléreit összerakta, azután pedig az előttünk fekvő tervpályázat kiírásával eszméje megvalósításának második stádiumába lépett, egyike a legszebbeknek és a legháládatosabbaknak.

Egy templom építése már magában véve a legkivánatosabb föladatoknak egyike, a mely után egy építőművész teremtőereje sóvároghat. Mert az kívánja meg — még kicsinyben is — a legtisztultabb koncepcziót, a legalaposabb tudást és a legnemesebb izlést.

És ha, mint az előttünk fekvő esetben, a föladat oly létesítmény jellegét veszi magára, a mely hivatva lesz a magyar nemzet legszeretettebb és legsiratottabb királynéjának emlékét — a mely monumentum nélkül is tovább élne bennünk — egy emlékműben láthatóvá tenni: oly ambícióval kell, vagy kellene az építőművésznek a tervezéshez fogni, a mely ambíció őt fantáziájának kifejtésében a legideálisabb röptü szárnyalásra teszi képessé.

Ha már most általános szempontokból sajnálnunk kell, hogy ez a szép föladat nem valósulhat meg egy hozzá teljesen méltó nagy, szabad térségen, a melynek közepette az az eszmét urbi et orbi impozánsul hirdethetné, annak a rendelkezésre álló szűkebb és zárt helyen való megtervezése építőművészeti szempontokból nem kicsinyelhető. Mert gyakran épen ezek a

kötött, nehéz helyzetek serkentik az építőművészt talentumának nagyobb, intenzívebb kifejtésére, a mint ezt a korai középkornak olasz, de különösen francia hasonló vallásos létesítményeinél számtalan esetben tapasztalhatjuk. Például a Jacobinus-ok zárdája Párisban és Toulouse-ban, a tours-i Saint-Julien-apátság stb. stb. Sőt még az évszázadokig volt apátságnak, a Mont-Saint-Michelnek egész világtól csodált művészi alkotásai is talán azért lettek oly jelesek, mert létesítésük elé a leghetlenebb helyzeti akadályok gördültek.

***

A rendelkezésre álló telek bár eléggé szabályos paralelogramm-alaku, három oldaláról be van építve és csak egy oldalról, az Üllői-utról szabad. A szükséges levegő- és világosságmennyiségnek nyérése tehát mindenestre nehézségekkel van egybekötve, valamint nehézségekkel jár a homlokzat kiképzése is, mert a nem nagyon széles telek magas, három-négy emeletes házak közé lévén ékelve, igen megnehezíti a templomnak ugyis mint művészeti és ugyis mint emlék-objektumnak a kiemelését és alkotórészeinek művészi csoportosítását.

A programkivánta helyiségek azonban, természetesen több emelet-sorban, elérnek a telken.

***

A programtól követelt létesítmények három, illetőleg négy lényeges csoportra oszlanak. Ugymint:

1. egy *templomra*;
2. egy *zárdahelyiségre*, a mely a legszigorubb elkülönítés alatt kell hogy álljon;
3. egy *oltáregyesületi helyiségre*, a melyhez a világi közönség is hozzáférhet; és végre
4. egy *kertre* az apácák számára, a mely a klauzurához tartozik és a melynek azon célból, hogy az örökös elzárás alatt levő apácák szabad óráikban egy kis levegőhöz és mozgáshoz juthassanak, a lehetőséghez képest tekintélyes méretekkel kell birnia.

Magától értetődik, hogy a három első épület-csoportnak egymástól lehetőleg elkülönítetten kell állania, de mégis úgy, hogy adott alkalmakkor az egyes épületrészek közötti közlekedés a klauzura fõntartásával is lehető legyen. Azonkívül az Oltáregyesületben kiállítások, ünnepélyes alkalmakkor pedig a templom és a szárnyak között körmenetek legyenek tarthatók.

***

Ha megkíséreljük e követelményeket a telekben elhelyezni, látjuk, hogy az azok számára emelt épületek a telken csak úgy csoportosíthatók — a minthogy lényegben valamennyi pályázó így csoportosította épületeit — hogy a teleknek középtengelyébe esik a templom, az egyik hosszoldalra esik a klauzura alatt levő zárda, a másikra az Oltáregyesület épületszárnya, míg a kert a templom körül, vagy még jobban, egészen a teleknek mélyén kap elhelyezést.

A teleknek relativ szűk szélességi méretei (már tudniillik a földadathoz mérten szűk szélességi méretek) folytán önként kínálkozik a templomnak hosszuhajós kiképzése. A centrális alaprajzu templom itt nehézségeket okoz, mert annak alapterülete körülbelül oly széles lévén, mint hosszú, a templom sokkal nagyobb részt követel magának a homlokzatvonalból, mintsem hogy a jó közlekedési és főleg az épületszárnyaknak megvilágítási viszonyai ezt kívánatossá tennék.

***

Mielőtt a beérkezett tervpályázatokat külön-külön ismertetnénk és bírálnánk, előre kell bocsátanunk, hogy a templom befogadó képességének megállapításánál négyzetméterenként $2\frac{1}{2}$ személyt számítottunk. Azért nem többet, mert apáczákról és retraits hölgyekről lévén szó, a rendesnél több ülőhelyet kell tervbe venni.

A hozzávetőleges költségeket pedig, az egyes, többé-kevésbé komplikált épület-tömbök mivolta szerint, a lakott épületrészeknél köbméterenként 13 koronával, a templomnál 16 koronával, a toronynál és a kupolás alkotórészeknél pedig 26—60 koronával számítottuk.

Ez a kulcs ugyan nagyobb, mint a melyet a pályázók többsége költségvetéseikben fölvesz, de viszont megvan az az előnye, hogy a legnagyobb takarékoság szemmel tartásával a valósághoz közelebb áll. Különben is a vázlatos, eszmei tervpályázatoknál, mint az előttünk fekvő, a költségelőirányzás oly elasztikus valami, a mit a kivitel módjának tetszésszerű magyarázatával nagyon növeszteni vagy nagyon apasztani lehet. Döntő momentumul tehát az ily pályatervek díjazásánál az előirányzott költségösszeg be nem tartása nem vehető. A mint hogy alig van terv, a mely a jelen esetben, a kontemplált méretekben, az előirt 600.000 K-ból előállítható volna.

Végezetül sajnálatunkat kell kifejeznünk a fölött, hogy a program nem nyomattatott ki, mert akkor bizonyára nem csuszhatott volna bele az az egy-két értelemzavaró iráshiba, a melyet benne találtunk. Megjegyezzük azonban, hogy az a körülmény, a programtól kívánt helyiségek számát tekintve, egyik pályázónál sem érvényesült oly hátránnyal, a mely koncepcziójára lényeges befolyással lett volna. Ugyis a program csak kisebb léptékű tervvázlatokat és csak hozzávetőleges költségvetést kívánván, ez

alkalommal inkább eszmeadásról, mint végleges tervekről van szó. Azért a pályatervek megítélésénél a főszólyt a földadat fölfogásának mikéntjére, a koncepczió helyességére vetettük. Valamint arra, hogy a konsziderációba vehető tervek az adott keretben és a rendelkezésre álló területen egyáltalában lényegesebb változtatások nélkül megvalósíthatók lennének-e vagy sem.

A tervek ismertetése.

«*Ave Maria.*»

A pályaterv a program követelményeinek úgy a kívánt helyiségek száma, mint térfogata tekintetében eleget tesz. Nem lényeges, hogy egy kisebb társalgója és ruhatára hiányzik és a betegszobák és a «sororok szobája» kicsinyek, mert ezeken könnyen segíthet. Ép úgy helyes a helyiségeknek a dispozióciója, mely úgy a klauzura, mind a gyakorlati használhatóság szemmel tartásával történt.

A templomnak befogadó képessége a karzatokkal együtt, mintegy 1880 lélek. Különösen helyeslendő a kertnek relativ nagy térfogata, a mely itt circa 1525 □-m.

***

A templomot a telek középtengelyében helyezi el. Igen kedvezően, a mennyiben hossz tengelyét függőlegesen állítja az utca vonalára és az ennek következtében az épületeknek egymáshoz való állásában beálló ferdeséget a kertben és a világítóudvarban enyészti el.

A templomtól balra van az Oltáregyesület, jobbra a zárda. Körüle és mögötte a kert.

A templom hosszuhajós, három hajóval, centrális kupolával, két oldal- és egy középkarzattal és két homlokzati toronnyal, mindezek alaprajzilag helyesen megoldva, bár megterhelt pilléreinek tömege nem látszik arányban szerkesztettnek a reájuk nehezedeő súlylyal. Két sekrestyéje úgy elhelyezés, mind klauzura tekintetében kifogástalan.

Úgy a zárdái, mind az oltáregyesületi épületszárnynak legnagyobb hibája — mely hiba az egész tervezetet a legkárosabban befolyásolja — az, hogy a közlekedő folyosók a direkt világítást teljesen nélkülözik. Mert a lépcsőházakon át beszüremelő másodrendű világítás, valamint a folyosókat megszakító kis csarnokok világának a folyosó világítási viszonyaira való behatása elégtelen.

A tervezet a klauzura követelményeinek általában megfelel, kivéven a zárda kápolnáját, melybe a miséző pap csak a klauzurán keresztül juthat.

Kifogásolandó, hogy a zárdakápolna egy része fölött hálóterem van.

***

A pályaterv architektúrája a korai román stílusban mozog, elég kedvező arányokban és tagozással, de nem mindenben következetesen keresztül vezetve. Hátránya a külső architektúrának, hogy a főhomlokzaton a három épületrészt, egészen a szárnyak főpárkányának magasságáig, egészen össze-

Aigner Sándor : I. díjat nyert pályaművének homlokzatrajza.

építi. Ennek következtében a templom nem emelkedik ki a lakott környezetből annyira, a mint az a jelen esetben kívánatos volna.

***

Költségeit 597.192 K-ra teszi. Számításunk szerint azok körülbelül 760.000 K-ra fognának emelkedni.

«Hagia Sophia.»

E pályaterv, mely eszméjében és dispozióiban is feltűnő hasonlóságot mutat az «Ave Maria» jellegű pályatervvel a program követelményeinek, a helyiségek száma, térfogata és elhelyezése tekintetében csak úgy megfelel, mint az «Ave Maria». Sőt térfogat tekintetében még jobb amannál, a mennyeiben benne azok a kisebb hiányok nem észlelhetők, melyek az «Ave Maria»-nál e cím alatt kifogásoltak. Klauzurája és gyakorlati használhatósága megfelelő. Ünnepeles körmenetek, kiállítások megtartására az első emelet kiválóan alkalmas.

A templom befogadó képessége 2000 lélek.

Kertjének nagysága 1050 □-m.

***

A templomnak, zárdának és Oltáregyesületnek jó dispoziója olyan, mint az «Ave Maria»-é. Építészeti széken koncipiált átmenettel vonul a templom homlokzata az utcavonaltól valamivel beljebb.

A templom maga alaprajzilag a konstantinápolyi Zsófia-templomnak kicsinyben való utánképzése. Három hosszuhajós, egy nagy közép kupolával és az e mellett csoportosuló négy kisebb kupolával, azonkívül négy homlokzati toronnyal és karzatokkal a két oldalhajó és bejáró fölött.

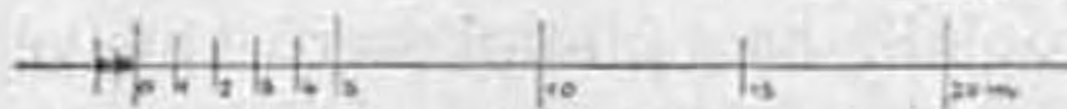
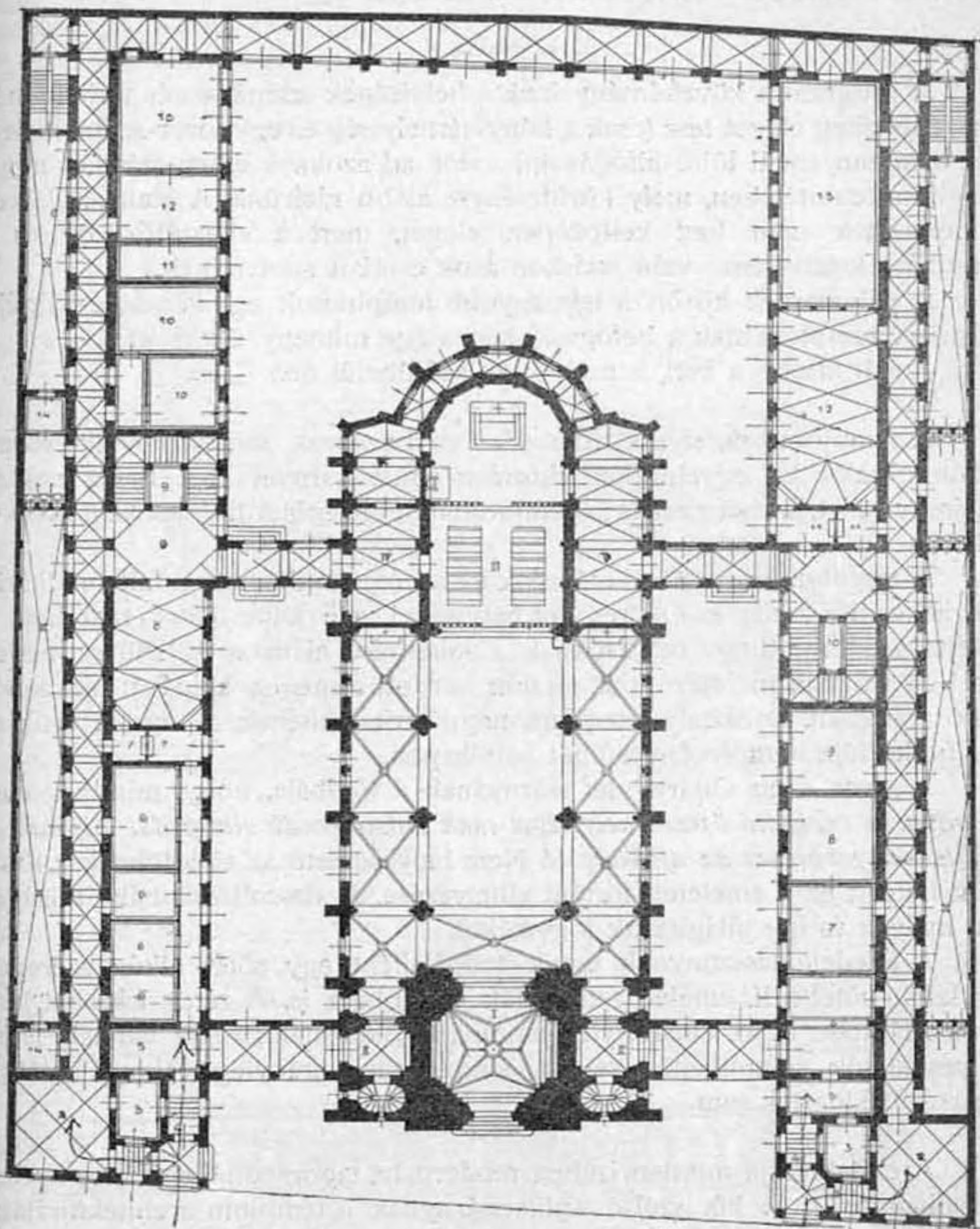
Architektúrája általában véve jó, de a karzatot alátámasztó pillérek a belső térhatást csökkentik és a terhet hordó alkotórészeinek keresztmetszete aggályokra ad okot.

Ugy a zárdai, mind az oltáregyesületi épületszárnyak az a *nagy hibája* van, a melyet az «Ave Maria»-nál kifogásoltunk, hogy t. i. a tűzfalak hosszában végignyúló folyosók sötétek, bár e tervezetnél megvilágítási viszonyaik valamivel kedvezőbbek mint az «Ave Maria» folyosóié. A klauzura, a zárdai kápolna elhelyezését kivéve, be van tartva; ez utóbbihoz azonban csak a klauzurán keresztül juthat a pap.

Ugyszintén hiba, hogy a kápolna fölött olyan szobák vannak, a melyekben háltnak is.

***

Architektúrája modern román, kissé tulgzdag tagozással. Főbejárata a párisi Saint Augustin-re emlékeztet, azonban ez utóbbinak finomságai nélkül. A kupolát szegélyező négy saroktoronnyak a II. emelet magasságában rendeltetése nincs, mert azok sem belülről, sem kívülről nem érvényesülhetnek. Kívülről főleg azért nem, mert a templom magas épületszárnyak közé van beékelve. Kedvezőbb hatással bírna a főhomlokzat, ha az azt koronázó két torony alacsonyabb volna.

Aigner Sándor pályaművének alaprajza.

Költségeit 618.031 koronára számítja. A mi becslésünk szerint ez az építkezés körülbelül 750.000 koronába kerülne.

«Fohász.»

A program követelményeinek a helyiségek számában és terjedelmében lényegileg eleget tesz (csak a könyvtárhelyiség és egy soror-szoba hiányzik), azonban annál több kifogásolni valót ad azoknak elhelyezése és megvilágítása tekintetében, mely körülményre alább rátérünk. A klauzura követelményeinek nem tesz kellőképen eleget, mert a «beszélő»-höz és a kápolna sekrestyéjéhez való jutásban azok csorbát szenvednek.

A pályatervek között a legnagyobb templomok egyikének, e jellegű pályaterv templomának a befogadó képessége mintegy 2200 lélek.

Annál kisebb a kert, a mely csak körülbelül 865 □-m.

***

A templom tengelye a tűzfalakkal párhuzamos, minek következtében a homlokzaton két egyenlőtlen kiugrású épületszárnyat kap. Balra esik az Oltáregyesület, jobbra a zárda; a templom mögött, épület-traktusokkal övezve, a kert.

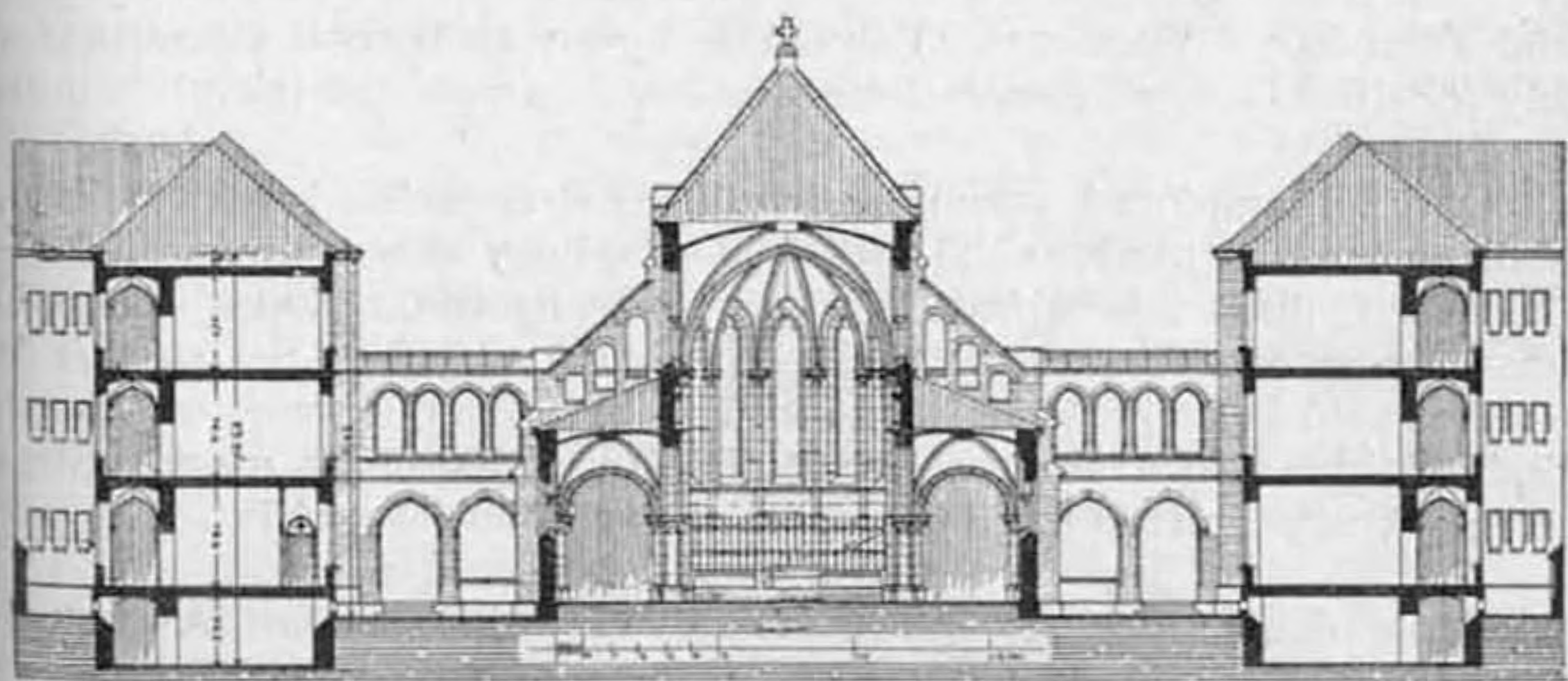
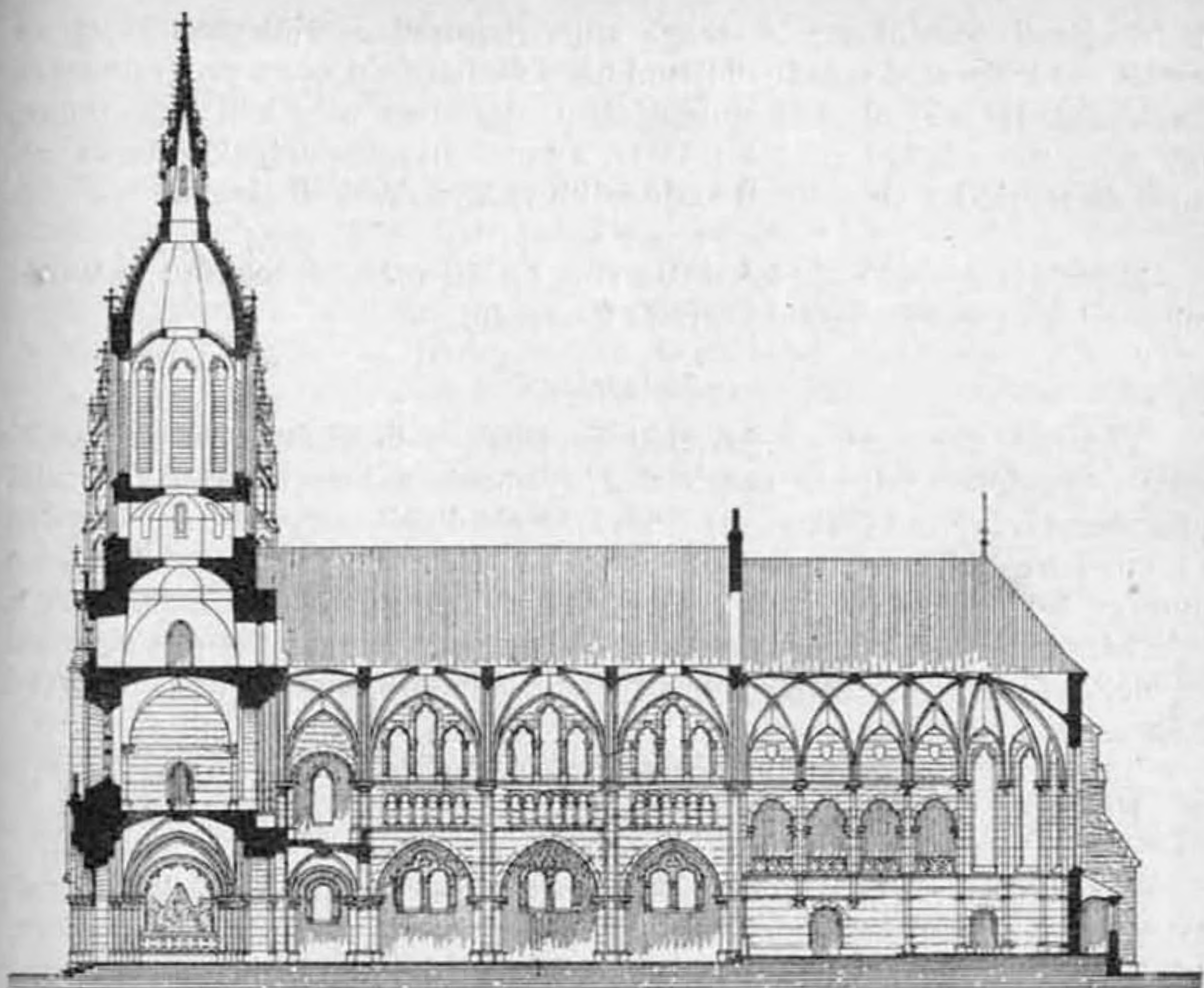
A templom centrális kiképzésű és tetemes szélessége miatt rendkívül megnehezíti a zárda és Oltáregylet helyiségei vele kapcsolatos részeinek a kiképzését, a minthogy ott azoknak a kiképzése hiányos is. Pillérelrendezései és azoknak méretezése az általuk hordott tömegek súlyával nincsen a kellő arányban. Daczára a templom nagy terjedelmének, a kupola szűk és így funkciója nem érvényesülhet kellőképen.

A zárda és az Oltáregylet szárnyának a főhibája, hogy mindkettőnek az udvarra szolgáló összes helyiségei csak másodrendű világitást kapnak és azt is nagyjából az ajtókon át. Nem helyeselhető az ebédlőknek a földszint helyett az I. emeleten történt elhelyezése. A «beszélő-szobák» tulságosan mélyek és így világitásuk fogyatékos.

A fejedelemasszonynak egyik szobájaként egy sötét alkóv szerepel, ugyszinte sötét a II. emeleti retraitszobák előszobája is. A zárda-kápolna hiányos világitású és az Oltáregylet kápolnája fölött hálósobák vannak. Nem helyeselhető semmiképen sem a templomnak aránylag vékony falához ragasztott klozetek sem.

***

Architektúrája minden ízében modern, ha tagozatainál romános formákat alkalmaz is. A két szélső épületszárnynak a templom architektúrájába való bevonása nem indokolt, ha a piramisszerű emelkedéssel a tervleírásban említett «éghez szálló imát» akarta is vele jelképezni. Ezt a szimbolizmust ablakmagasságok növekedésével magyarázni kissé erőszakolt. Silhouetteje nyugtalan és szaggatott, a mi különösen a távlati rajzon látható. A templom-

Aigner Sándor pályaművének keresztmetszetei.

nak főbejárati homlokzata, a maga nagy, tagozatlan felületével rideg és siremlékszerű. Tervező tagadhatatlanul nagy áldozatokat hoz a programban nem kívánt távlati rajzok bemutatásával. Azonban meg kell jegyeznünk, hogy a templom belsejéről adott távlat a belső architektúrának szűk és tulmagas dimenzióit a valóságnál kedvezőbb arányuaknak ábrázolja.

***

Költségvetése 597.720 koronára rug. Óriási méreteit tekintve, számítá-sunk szerint az az egy millió koronát is megüti.

«*Memoriae.*»

Tervezet a program követelményeinek a helyiségek száma és térfogata tekintetében teljesen megfelel. Ugyancsak a helyiségek dispoziói kedvezők, kivéven az Oltáregyesületnek az ebédlőjét, mely nem czélszerűen az I. emeletre helyeztetett és a melyhez az ételeket csak a nyílt arkádós folyosón keresztül lehet vinni. Ugyszintén meg nem engedhető, hogy a zárda kápolnája fölé czellákat helyez. A klauzurának szigoruan és ügyesen tesz eleget és helyiségeinek gyakorlati használhatósága megfelelő. Alaprajzi kiképzése kiállítások és körmenetek rendezésére alkalmas.

Templomának befogadó képessége circa 1470 lélek.

Kertje egyike a legkisebbeknek, csak 780 □-m.

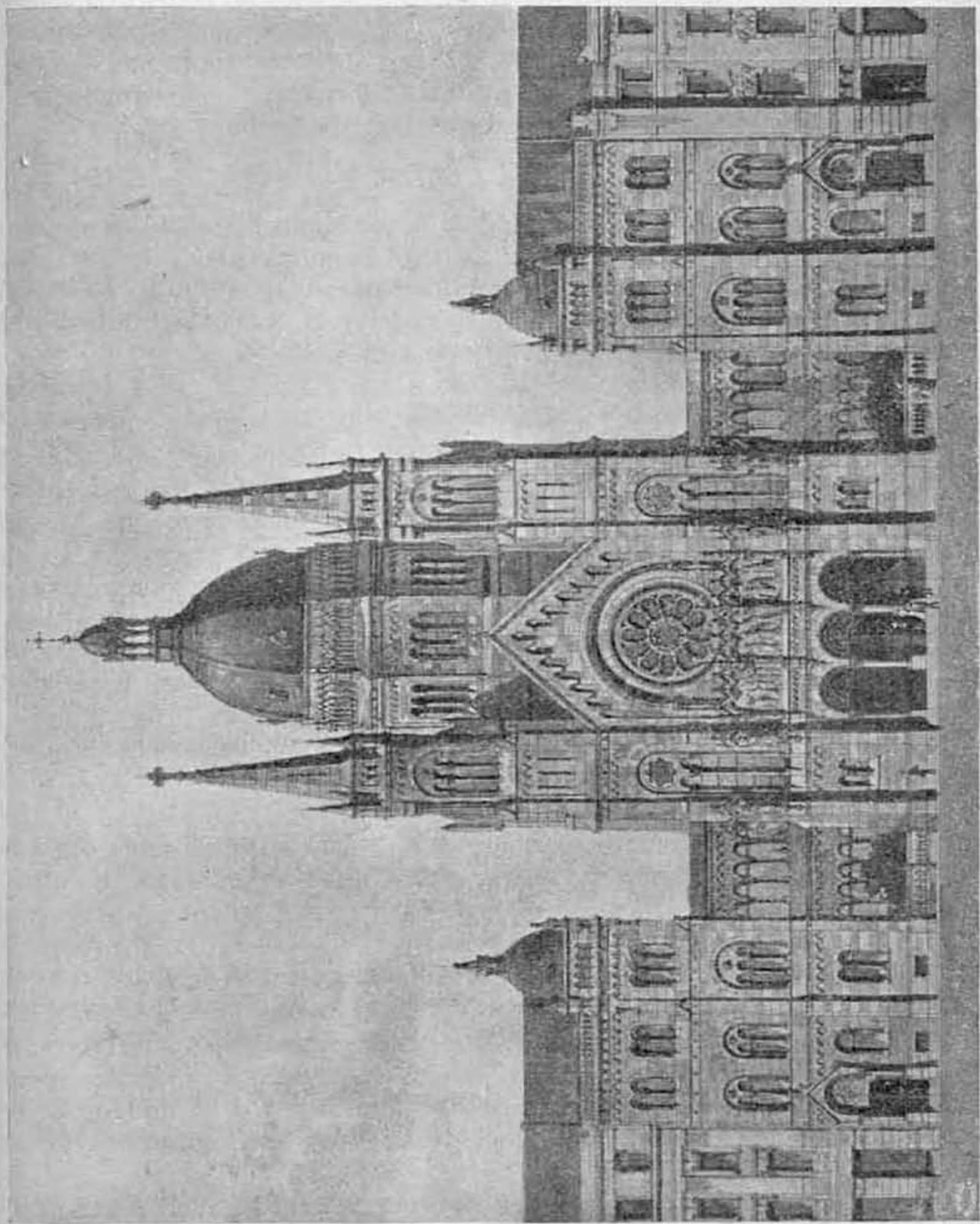
***

A templom párhuzamosan fekszik a teleknek határoló oldalaihoz, miáltal a homlokzaton két egyenlőtlen kiugrásu szárny származik. Egy alternatívájában azonban a templomot két, egyenlő kiugrásu rizalit között, a homlokzatvonalon függőlegesen tervezi. Az ezen művelet következtében beálló irregularitást a torony és a templomhajó kapcsolásában igyekszik orvosolni. A templom homlokzata — és igen helyesen — a homlokvonalon belül öt méterrel visszaugrik. Pályázó a torony alatti tágas előcsarnokot, mely főbejáróul szolgál, *Erzsébet királyné emlékcsarnokának* tekinti és mint ilyent képezi ki.

Maga a templom hosszuhajós, bazilikális elrendezésű, három hajóval, oldalkarzatokkal a presbiterium mellett akként, hogy azok egymással összeköttetésben álljanak. A bejárat fölött orgonakarzata van, melynek ívelt alátámasztása azonban nem szerencsés és a belépést elsötétíti. Sekrestyéjét és az ahhoz való jutást helyesen képezi ki. Ugy a templomtól balra eső zárdái, mind a jobbra eső oltáregyesületi épületszárny folyosóinak megvilágítása megfelelő, ugyszintén a nagy udvarokra szolgáló helyiségeké is.

***

Homlokzatán az egyes épületrészek csoportosítása kedvező. A szárnyak jól keretelik az emlékszerűleg kiképzett tornyot, a mely a célból, hogy az utcáról is teljesen érvényesüljön, közvetlenül a templom főhomlokzatán

Hofhauser Antal: II. díjat nyert pályaművének homlokzatrajza.

talált elhelyezést. Tervező a korai gót stílust, melyben architektúráját tervezi, uralja, bár vannak a tervezetben olyan hibák is, a melyek kiküszöbölendők volnának. Ilyenek a torony felső részének a gyöngéi és az oldaltornyocskáknak négyszögletes alépitményükre, minden átmenet nélkül való ráhelyezése. Nemkülönben előnyösebbnek tartottuk volna, ha egyáltalában a tornyot a kupolás végződés helyett csucsos sisakkal tetőzi be.

***

Költségvetése 643.080 K-ra rug.

Tekintve azt, hogy a tornyot rendkívül gazdagon képezi ki (a mi nem hiba, ha az Erzsébet királyné emlékét kelti föl bennünk); tekintve azt, hogy a csucsives stílus finomságai csak tartós, kemény anyagban, tehát jó kőben érvényesülhetnek: számításunk szerint a tervezet költségei körülbelül 845.000 K-ra emelkednek.

«Oremus.»

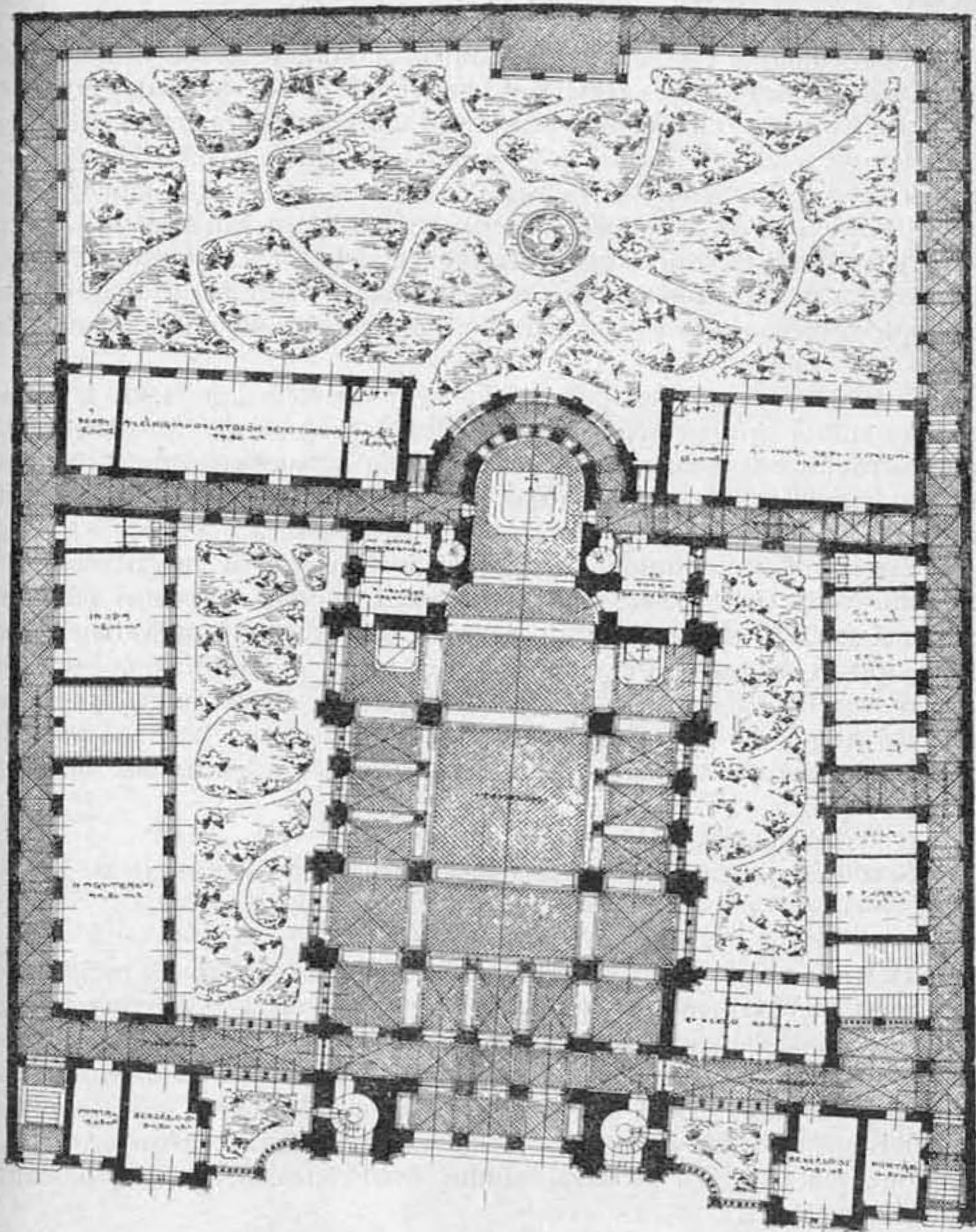
Pályaterv a program követelményeit a helyiségek száma tekintetében részben teljesíti. Míg azonban egyes helyiségeknek a kívánt térfogatot nem adja meg (pl. a kápolnák, a sororok hálótermei, az anyák terme stb.), addig a III. emeleten 9 fölös szobája marad. Ez az eredmény a program egyik pontjának téves értelmezéséből származhatik. De mivel megvan a szükséges területe a kívántaknak eleget tenni, ez a téves magyarázat a pályaterv elbírálásánál hátrányos befolyással nem volt. A helyiségek diszpozíciója a gyakorlati használhatóság és a klauzura tekintetében nem mindenben mondható szerencsésnek, a mint ezt alább részletezni fogjuk.

A templom befogadó képessége 1767 lélek. Nagy kertjének térfogata 1050 □-m.

***

A templom egyenlőtlen kiugrású oldalszárnyak között, a telek oldalai-val párhuzamos helyzetben tervezetett. Homlokzata a teleknek homlokvonala mögött tulságosan mélyen ugrik be, a mely eljárással tervező a teleknek ugyanis éppen csak hogy elégséges területéből sokat áldoz föl. A templomtól jobbra esik a zárdaépület, balra az Oltáregyesület. A folyosók világítása mindkét épületszárnyban kedvező. Viszont a templom és a két épületszárny közötti udvarok szűkek és teljesen zártak; minek következtében az épületszárnyokban az ezen udvarokra szolgáló helyiségek világítása nem megfelelő. Ezen világítási viszonyokat csak súlyosbitja az a körülmény, hogy pályázó alacsonyabb mellékhajóit nem vezeti végig a templomnak egész hosszában.

Kocsibejáratot is tervez, melyet a program nem követelt. A kert gondozása szempontjából ez előnyös; bár a tervezett módon való közlekedés a baloldali udvaron keresztül nehézségekkel jár, a jobboldali udvaron keresz-

Hofhauser Antal pályaművének alaprajza.

tül pedig csak a lovak kifogásának segítségével történhetik. Nem előnyös a két kápolnának alaprajzi kiképzése, azonkívül a zárda kápolnájának sekrestyéjéhez csak a klauzurán keresztül lehet jutni.

Az ebédlők az első emeleten vannak, a konyha a földszinten. Igen fáradságos és körülményes az ételeket a konyhából az oltáregyesületi ebédlőbe vinni. A zárda és az Oltáregyesület ebédlői között, a templom apszisát övező közös terasz fölösleges. Hiba, hogy a zárda kápolnája fölött hálólhelyiségek vannak; hogy az Oltáregyesületnek beszélő-szobája a bejárattól annyira távol esik és hogy a zárda kápolnájához a pap csak a klauzurán keresztül mehet.

A templom egyhajós, oldalkarzatokkal, jó belső térhatárral. Két kupolája közül a négyzet fölötti kupola magasabb a hajó elülső kupolájánál. A templom bal oldalán egy nyulánk, magas oldaltorony talált elhelyezést.

***

A tervezetnek architektonikus kiképzése külsőleg igen festői képet ad, azonban stilusa nem egységes. A templomnak szép olaszos portáléjával az angolos motivumu torony — különösen pedig annak betetőzése — nem vág össze. Ugyszintén a templom homlokzatával szemben a két szárnyépület architektúrája igen profán jellegű.

Szerkezeti szempontokból a kupoláknak egyszerű betonboltozata a tervezett módon nem helyeselhető; mert ezen kupoláknak belső felülete a mi klimánk alatti hirtelen időváltások alkalmával nagy izzadásoknak volna kitéve. Ott, a hol hasonló előképek vannak (pl. a londoni katolikus Westminster-templomnál), az alsó cementkupola-boltozat fölött még egy második felső kupola-boltozat építettett, a két kupola-boltozat közé eső közbenső levegőréteg szemmeltartásával. Itt azután az izzadások ki vannak zárva.

***

Költségvetésének összege 623.245 korona.

Számításunk szerint az kerek összegben 700.000 K-t tenne ki.

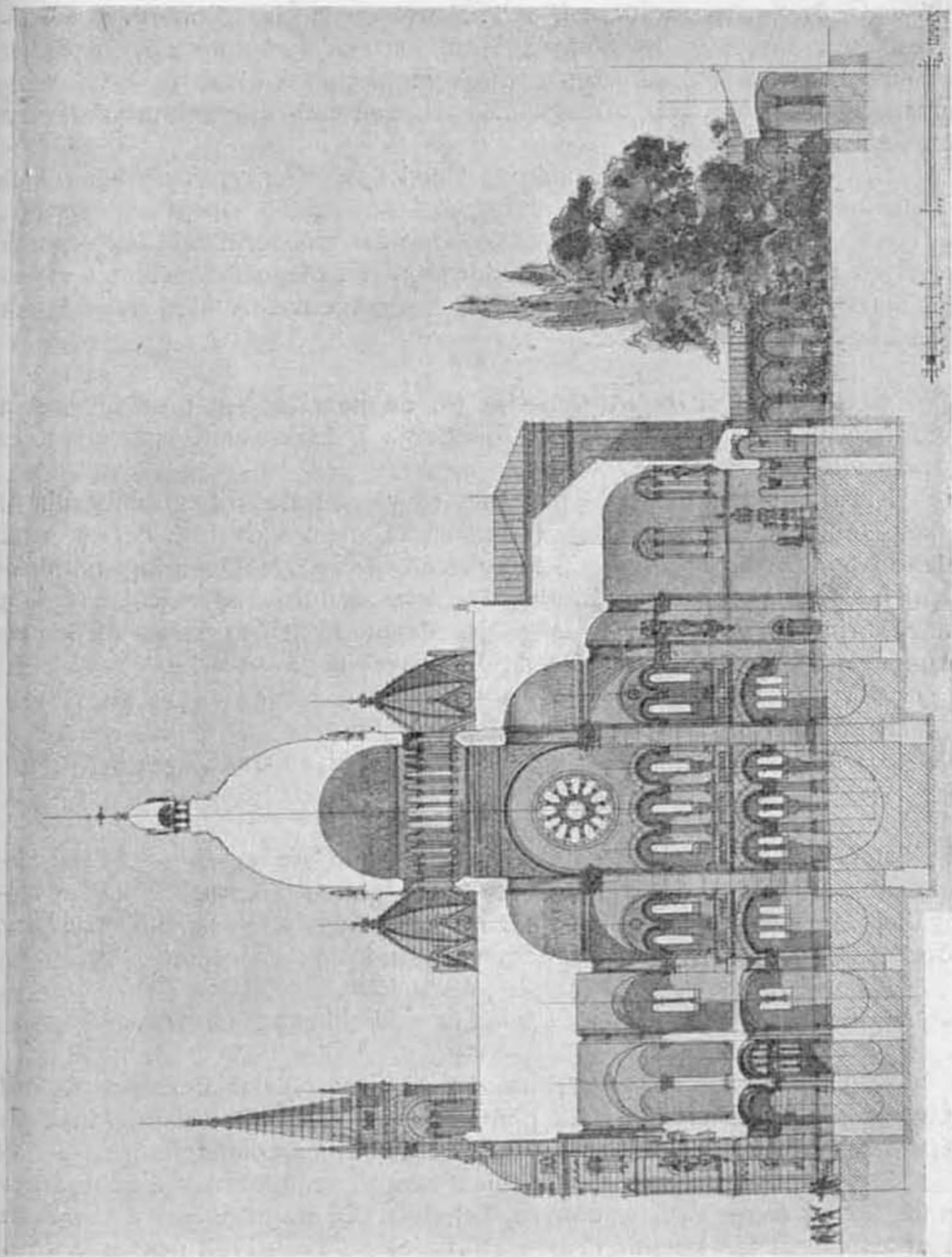
«Kék körben fehér gerenda.»

Helyiségeinek száma és térfogata kielégít. Sőt többet ad, mint előírva van, mert egy konyha és mellékhelyiségei helyett két konyhát tervez a szükséges mellékhelyiségekkel. Ugyszintén ha a sororoknak a kívánt három hálóterem helyett csak kettőt ad, azokat az előirtaknál sokkal nagyobbaknak tervezi és a II. emeleten még így is három fölösleges szobája marad. A helyiségeknek összdiszpozíciója helyes, helytelen azonban az, hogy a templom sekrestyéje a zárdával semmi összeköttetésben sincs. Klauzurája nem kifogástalan.

A templom befogadó képessége 1980 lélek.

Kertjének területe körülbelül 1000 □-m.

***

Hofhauser Antal pályaművének keresztmetszete.

Templomja két egyenlőtlen kiugrásu oldalszárny között a telek határoló vonalaival párhuzamosan fekszik. Balról van a zárda, jobbról az Oltár-egyesület, a templom mögött és körül kert. A templom egy fő- és két keskeny mellékhajóval tervezett csarnok-templom, két oldal- és egy középkarzattal, két sekrestyével, a melyekhez azonban csak a templomból vagy a kert felől lehet hozzájutni.

Ugy a zárdai, mint az oltár-egyesületi épületszárnyban a *fölépcsők és a kápolnák* építőművészetileg a lehető legkedvezőbb elhelyezést kapták. A folyosók is világosak. Az ebédlők azonban czélszerűtlenül helyeztetek a mélyen fekvő alagsorba, mely elrendezés, ilyen megoldás mellett, a városi szabályrendeletek értelmében nincs is megengedve. A kerti helyiségnek alaki kiképzése nem előnyös.

***

A templomnak belső térhatása jó, de nem szerves a szentélynek a hosszhajóval való összeépítése. A főbejárója a karzat alatt kissé nyomott és nem világos.

Külső architektúrájában jellegzetes egyszerű formákban domborítja ki a két épületszárnynak zárdaszerű karakterét, nem kevésbé helyes azok udvari homlokzatának egyszerű, komoly kiképzése. De a templom homlokzatának a főarányokban való megoldása nem mondható szerencsésnek — a mely körülmény azonban az alaprajzi elrendezésnek szükségszerű következménye. Tornyai igen alacsonyok, oromzata rideg.

***

Költségeit 598.321 koronára számítja.

Szerintünk azok mintegy 635.000 koronát kívánnának.

«Örökké él.»

Helyiségeinek száma nagyjában megfelelő, de egyes — és jelentékenyebb — helyiségek, mint a minők a kápolnák, éttermek, a kivánt térfogatnál lényegesen kisebbek. Sajnálatos az is, hogy a tervező a klauzurának következetes keresztülvezetésére nagyobb gondot nem fordított.

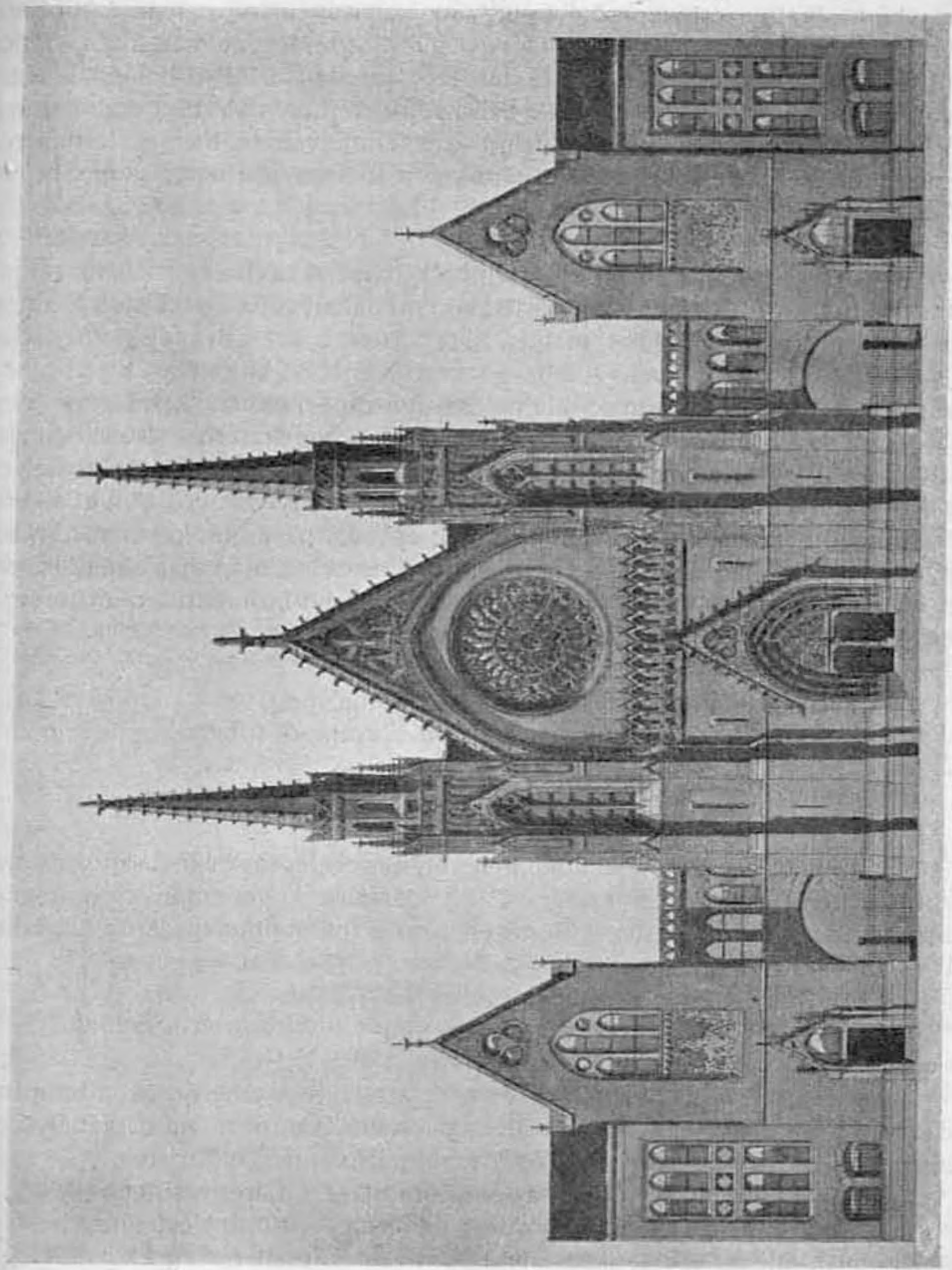
A templom befogadó képessége 1820 lélek.

A kert térfogata 950 □-m., tehát az a kisebbekhez tartozik.

***

A templom tengelye párhuzamos a telek oldalaival és a templom maga erősen beszökellik a telek homlokzatvonalára mögött. Alaprajzának kiképzése centrális. Tőle jobbra esik a zárda, balra az Oltár-egyesület.

Szembeötlő e tervnél a centrális alaprajzu templomnak a két szárny-épület kiképzésére való hátrányos behatása. Ez utóbbiakban a templom miatt a folyosóknak kontinuitása megtörik és azok e helyütt nem is világíthatók eléggé.

Sztehló Kornél : III. díjat nyert művének homlokzatrája.

A templomnak főformáiban egységes alaprajzát megzavarják a kupola sarkaiban alkalmazott lépcsők és egyéb helyiségek, a melyek a többivel szerves összefüggésben nincsenek. A templom-négyzet betetőzése lapos bolthajtással történt, a mely fölé tervező, pusztán a külső hatás kedvéért, hatalmas központi tornyot emel. Szárnyépületeiben már megemlékeztünk a folyosók megtöréséről és a klauzura követelményeinek be nem tartásáról. Ugy szintén nem helyeselhető a kápolnáknak sem a diszpozíciója, sem a kiképzése.

***

Külső architektúrájának motivumait pályázó a Rajna-melléki román stílusból meríti. Épületeinek csoportosítása magában véve igen festői. De azok beékelve lévén szomszédos magas házak közé, a két szárnyépületnek csak egy emeletmagasságra való föl vitele (a mely eljárást különben a templomnak, mint monumentumnak kiemelése igazolná) ebben az esetben nem szerencsés. A hatalmas négyzettorony tulságos emlékszerű méretekben van tartva, a mi annál kevésbé indokolt, mert a toronynak itt kupolát helyettesítő rendeltetése a templom belsejében nem érvényesül. Azonkívül alkotórészei között nincs meg a kellő lépték-egység. A homlokzatban ábrázolt egyes architektikus kiképzések nem vágnak össze az alaprajzi elrendezéssel. És bár csak vázlatos tervek kívántattak, a szerkezeti momentumokra tervezőnek mégis nagyobb súlyt kellett volna vetni.

***

Költségvetését 600.516 koronában állapítja meg.

Számításunk szerint az circa 560.000 koronából kifutná.

«*Doratio perpetua.*»

Számuk és térfogatuk tekintetében helyiségei elégségesek, diszpozíciójuk azonban nem mindenben szerencsés. A klauzura követelményei sincsenek szigorúan szem előtt tartva, különösen a mi e tekintetben a zárda kápolnáját illeti.

Templomának befogadó képessége 1987 lélek.

A kert térfogata körülbelül 1100 □-m.

***

Az egyes épület-tömbök jól vannak a telekben elhelyezve; a templom tengelye függőlegesen áll a homlokzatvonalra, nagy udvarai szabályosak, míg a ferde összevágódások a légudvarokban vannak eltüntetve.

Balra esik a zárda, jobbra a templomtól az Oltáregyesület.

A templom két oldalán tervezett udvarok — a mint ezt más, hasonló esetekben is kiemeltük — keskeny méretezésük miatt nem eszközlik eléggé a szárnyépületeknek megvilágítását. És ezt annál kevésbé, mert a templom

mellékrajzi a főhajóval egyenlő magasságra terveztetvén, a világosságnak még kevésbé nyitnak utat.

A templom maga háromhajós, csarnokrendszerű; átkereszthajóval, két oldal- és egy zenekarzattal, valamint két oratoriummal, a melyeknek elhelyezése azonban épen nem szerencsés. A két szárnyépületben a kápolnáknak a hátsó traktusban való elhelyezése hibás, nemkülönben a zárda kápolnáját csak a klauzurán keresztül lehet a papnak megközelítenie. A folyosók világosak. Az éttermek közül az oltáregyesületi szárny éttermének kiszolgálása igen körülményes.

A kertnek hozzáférhetősége korlátolt, a miért is annak gazdasági kezelése meg van nehezítve.

***

A templomnak belső térhatása elég kedvező.

Architektúráját a késői olasz renaissance inspirálta. Az egész építészeti kiképzésnek nagy hátrányára van, hogy a homlokzaton a templom a szárnyépületekkel egészen ezek főpárkányának magasságáig össze van építve, miáltal annak emlékszerű jelleget nem lehet adni. Az összeépítés dacára a két oldalszárny architektúrája nincs összhangban a templom homlokzatának architektúrájával és az oldalszárnyak építészeti kiképzésének nincsen zárdai jellege.

Magában a templom homlokzatában és az azzal összeépített toronynak architektúrájában (mely toronynak a főhomlokzatra való kihelyezése különben czélszerű intézkedés) az egyes részleteknek nincs meg a kellő léptékegységük és összhangjuk.

***

Költségek tekintetében számításait 607.542 koronában állapítja meg. A mi számításaink szerint azok megütnék a 735.000 koronát.

Eredmény.

A föntebbiekben ismertetvén és bírálván az egyes tervpályázatokat, mielőtt a nagybizottság a további munkálatokba fogna, azt az együttes érzésünket kell kijelentenünk, hogy meggyőződésünk szerint a kiírt tervpályázat igen szép sikerrel járt. Az eredmény leszűrődésében megmutatja az általános diszpozíció helyes utait, a teleknek elégséges voltát, a helyiségeknek használhatóságát. Tájékoztat a bemutatott különféle stílusok architektúrájában és óva int bizonyos koncepczionális tulzásoktól.

Ha csak nyolcz pályázótól érkeztek is be tervek, a pályamunkák között találunk olyant, a mely ugy művészi kiképzésben, mint gyakorlati használhatóság tekintetében beválni ígérkezik és lényegesebb változtatások nélkül volna megvalósítható. Vannak olyanok, a melyek ugyan csak lényegesebb

változtatásokkal volnának kivihetők, de koncepcziójukban egészséges alapokból indultak ki. Végezetül még a gyengébb tervek egynémelyikében is meg-megcsillan és értékesithetőnek látszik egy-egy eszme, mely a végleges építkezés megtervezésénél haszonnal eshetik latba.

Egybehangzó véleményünk szerint tehát a pályadíjakat kiadandóknak tartjuk, sőt érdemeseknek találnánk egy-két tervet a megvásárlásra is.

Budapest, 1903 szeptember 22.

Czigler.

Fittler Kamill, előadó.

Möller István.

Gerster Kálmán.

E szakvélemény alapján a 2000 koronás I. díj a «*Memoriae*», az 1500 koronás II. díj a «*Hagia Sophia*» jeligés, az 1000 koronás III. díj a *kék körben fehér gerenda* jelzésű pályaműnek a jury által odaitéltetett. A jeligés levelek felbontatván, kitünt, hogy az I. díj nyertese *Aigner Sándor*, a II-é *Hofhauser Antal*, a III-é *Sztehlo Kornél*. Az «*Oremus*» és «*Adoratio perpetua*» jeligés művek pedig megvételre ajánlatnak.

Az Oltáriszentség nagytiszteletéről.

Elmélkedés.

GAPASZTALAT igazolja, hogy az Istenről való általános gondolatok hidegen hagyják az ember szívét is, lelkét is. Gondoljanak csak kérem arra, hogy a mikor templomban voltak és tanítást hallgattak: mi indította meg szívüket? Az talán, a mikor a pap Isten hatalmáról, mindenhatóságáról, végtelenségéről, örökkévalóságáról, megmérhetetlenségéről, igazságosságáról szólt? Nem, mert hiszen ezekről hallva, lelkük kutató, révedező tekintete ködbe vészett s ha térdük, fejük, meghajlott is ilyen nagyság előtt, szívüket telítve nem érezték. Hanem mi volt az, a mi szívüket megdobogtatta, a mi arcukba kergette a vért, a minek hallatára érezni és élvezni kezdték az Istent? Bizonyára az, hogy az a pap Isten könyörületes szeretetéről beszélt, hogy az a pap Önök elé állította a szeretetében lemondó, a szeretetében áldozatot hozó, a szeretetében önmagát megtagadó, a szeretetében minket megközelítő, szívünkhöz férköző Istent.

Mert az bizonyos, hogy az emberi szív, az emberi lélek Istent megszeretni csak ily módon képes. Isten minden egyéb megnyilatkozása, félelemmel párosult tiszteletet kelt, csak megalázódó szeretete bátorít föl a lelket betöltő, a lelket megvigasztaló, boldoggá tevő viszontszeretetre. S mert ezt tudta, nagyon jól tudta Krisztus, azért rendelte az Oltáriszentséget.

Mert mi az Oltáriszentség? Nem más, mint a bucsuzó Istenembernek, a minket határtalanul szerető Ur Jézusnak titokzatos, lemondó, áldozatos

ajándoka, a melylyel elérni akarta, hogy el ne felejtse őt soha senki, a ki ember él ezen a földön. Akkor rendelte ugyanis Krisztus ezt a szentséget, a mikor tudta, hogy e földön, mint embernek pályafutását be kell végeznie. Tehát mikor bucsuzott.

Ha pedig bucsuzott, ugyan mi lehetett szentséges Szívének érzelme? Mi lehetett? ... Következtessünk csak. Nem tudom álltak-e már Önök egy olyan nagy beteg, olyan haldoklónak ágya mellett, a ki Önöket nagyon szeretete s a kit Önök nagyon szerettek, de én már álltam. Álltam az én felejt-hetetlen emlékü édes anyám halottas ágya mellett s emlékezem, milyenek voltak azok az érzelmek, a melyek szívemben keletkeztek. Éreztem, hogy mindenről le tudnék mondani a világon, csak hogy anyámat itt tarthassam, csak hogy továbbra is gyámolítóm, oltalmazóm, ha kell, vigasztalóm maradjon. S mondhatom, ha van a világon keserűség, ha van valami, a mi összetöri a szívet, úgy mindenesetre az a pillanat az, a melyben tehetetlenül áll az ember a bekövetkezendőkkel szemben, a mikor látja, hogy szívének érzelmei visszapattannak a természet romboló törvényének alárendelt emberi testtől s elszakadt lélektől.

Lehet, hogy Önök nem értik meg ezeket, mert még nem éltek át ilyen nehéz pillanatokot s megvallom, nem is kívánom Önöknek, de tudom, a kik átélték, azok igazat adnak nekem. Sőt igazat adnak nekem azok is, a kik már bucsuztak egyszer talán hosszabb időre azoktól, a kiket szerettek. Egy jó barátnőtől, egy szép vidéktől, kedves rokontól, a kiktől mind kértek és hoztak emléket a bucsuzás pillanatában.

Csak egyedül Jézus lenne tehát az, a ki kivonhatna és kivonta volna magát az emberi természet eme sajátos megnyilatkozása elől? Nem hiszem. Mert az a Jézus, a ki egész életét arra fordította, hogy minden cselekedetével, szavával és tanításával nemes irányban fejlessze, irányítsa az ember természetét, nem hiszem, hogy az a Jézus elfojtotta volna az emberi természet szavát épen akkor, a mikor megnyilatkozni a legnemesebb irányban akart, nem hiszem, hogy palástolni akarta volna önmagában azt, a mit bennük fejleszteni kívánt és óhajtott.

Épen azért akkor gondolkozunk helyesen és az Ur Jézus gondolatai szerint, ha az Oltáriszentség titkába akarván hatolni, a bucsuzó Jézust állítjuk magunk elé. Igen, azt a Krisztust, a ki tengerszeretettel, mérhetetlen könyörületességgel áll előttünk, hogy bucsut vegyen tőlünk, a kiket ő kimondhatatlanul szeretett és szeret. Azt a Krisztust, a ki úgy állt a bucsuzás pillanatában, mint a hogy mi állnánk például olyan mellett, a kit szeretünk s a kire szükséges a mi jelenlétünk. Nemde, minden emberben megfordul ilyenkor a gondolat, bárha ott maradhatna mindig s mindenkor, a mikor szükség van rá? — de ha ez igaz, akkor megfordult Krisztusban is. Ha pedig az ő agyában is megfordult, úgy nincs okunk csodálkozni, ha isteni mindenható-

ságával ezt az önkéntelenül fölvetődő gondolatot megvalósította, ha önmagát ide rejtette, ha az Oltáriszentséget megteremtette.

S ezeket azért mondtam, hogy az Oltáriszentség lényegét kutatva, valahogy ne jöjjünk nagyítóüveggel, látcsövekkel, választóvízzel, éles késsel, szóval a kutató s mindent bonczolni, tagolni szerető tudomány finom eszközeivel. Mert a ki ezekkel fölfegyverkezve jön ide az Oltáriszentség elé, az csak egy darab kenyeret talál, a melyről bármily hosszú vizsgálat után se fog tudni más egyebet mondani, minthogy buzalisztból és vízből készült anyag. Hanem jöjjünk hívő szívvvel, a mely megérti a bucsuzó szívnek aggodalmas szeretetét, biztatni akaró gyöngédségét. Oh, a kik csakugyan ezzel a hívő szívvvel jönnek, azok megértik jól az Oltáriszentséget. Azok meg lesznek róla győződve, hogy a kenyér és bor színe alatt jelen van Krisztus, azok megértik, hogy az ostya külső alakja, színe, ize, szaga csak külső burkát képezi Jézus mindenható isteni erejének, a melyet mennybemenetele után is biztosítani akart számunkra az idők minden forgásán keresztül. Azok megértik, hogy Jézus szavai: «Ez az én testem», «ez az én vérem» — Jézusnak valóságos és nem jelképes jelenlétére vonatkoznak. Azok megértik, hogy a látszat csal s hogy a tehetetlen kis darabka kenyér színe alatt Jézusnak szeretettől dagadó, tehát léttel teljes szíve dobog.

És? ... Nos és, a kik ezeket megértik, azok megértik azt is, hogy miért kell tisztelettel viseltetni az Oltáriszentség iránt? hogy miért kell szentmisét hallgatni? miért kell templomba járni? miért kell templomainkat diszíteni? Vagy lehetne az másként? Ugyan kérem, gondolkozzunk csak kissé komolyan és körültekintően.

El lehet-e képzelni, hogy a ki belátva Jézus bucsuzó szívébe, hiszi Jézus jelenlétét az Oltáriszentségben, hogy az közönyös legyen a szentség, a szentmise, a templom s annak ékessége iránt? Lehetetlen. Lehetetlen, újra mondom. Mert a ki hiszi Krisztus jelenlétét, az azt külsőképen is ki-fogja fejezni. Az nemcsak nem fogja kerülni a templomot, hanem alkalmat fog keresni, hogy odamehessen s ott levén, úgy viseli magát, a mint Jézus fönséges jelenléte kívánja, tehát komolyan köszönti térdhajtással és nem csupán csak térdbiccentéssel, keresztvetéssel és nem össze-vissza dobált kézmozdulatokkal. Az imádkozni fog a templomban és nem fecsegni, az beszélget Istennel, de nem az emberekkel. Az nem lesz szentmisét készakaratosan, könnyelműen mulasztó, hanem buzgó ájtatossággal fog résztvenni a szent titok megünneplésében. Az nem nézi közönyösen, tiszta-e a templom vagy piszkos? rongyosak-e a ruhák vagy szépek, hanem az gondoskodni fog minden tehetségével, hogy az a templom, Jézus földi lakása szép legyen, vonzó legyen, otthonos legyen. Bizony, a mint iparkodunk otthonunkat barátságossá varázsolni, úgy fogjuk mi is a templomot Jézus kedves otthonává varázsolni, megértvén az Oltáriszentség isteni titkát.

Annál is inkább fölhevonom erre a figyelmüket, mert különösen ebben a tekintetben nagyon, de nagyon sokat tehetnek. Jól tudom, önök közül sokan elmennek nyaralni és pedig rendesen falukra mennek, a hol a szórakozásra szánt időn kívül is marad mindig idő arra, hogy valamit kézimunkázzanak. Meg is tennék szivesen, mert hiszen unatkoznak, de sokan nem tudják, hogy mit csináljanak? Lássák, kérem, ha most már valaki azon a falun templomba megy s látja, mily rongyos az oltárterítő, mily foszlányosak az oltárvánkosok, mily piszkosak a törülőkendők — mibe kerülne, hogy unalmas óráiban ilyesmit csináljon? Költségbe és fáradságba az igaz, de tudom azt is, hogy az ilyen kézimunka nem tett még tönkre senkit sem egészségileg, sem anyagilag s azt is tudom, hogy holmi könnyelmű mulatságra többet is szivesen költenek és áldoznak. Pedig hát az a mulatság, az a szórakozás, ha kedves is, meg kellemes is, azért mégis gyorsabban semmivé lesz, mint az a kézimunka, a melyet unalmas óráikban a szentségi Jézus szolgálatára szentelnek. És utóvégre ha csakugyan nincs rá módunk, nincs rá alkalmunk, ajánlok egy könnyebb módot az Oltáriszentség iránt való tiszteletük nyilvánítására. A templomok oltárai tele vannak virágokkal. De ezeknek jó része utánzott s nem élővirág — ennél fogva egy csöppet sem illő ahhoz a szentségi Krisztushoz, a ki földi életében minden csalárd-ságot megvetett. Hordjunk tehát oltárára mi élő, természetes virágokat s ezzel ékesítsük Jézusunk szentségi otthonát. Azt gondolom, önöknek, nincs szükségük arra, hogy magyarázzam, milyen finomság és lelki gyöngédség rejlik az ilyen viselkedésben az Oltáriszentség iránt.

Azt azonban mondom, mert mondanom kell, hogy az ilyen viselet dicséretes is, szép is, azonfölül áldást hozó is. — Áldást hozónak mondom, mert kizártnak tartom, hogy Jézus, az igazi ember, az igazi szívélyesség, a valódi előkelőség örök példaképe, figyelem és köszönet nélkül hagyja azt a viselkedést, a melynek gyöngédsége kedves, a melynek munkássága áldozatos, melynek ajándoka tiszta szivből jövő s hittel párosult. Nem teheti Krisztus, hogy a ki mindenkinek meghallgattatását ígérte, az ne hallgassa meg épen azokat, a kik hívő szivük, hívő lelkük minden készségével közelednek feléje. Sőt ellenkezőleg. Hatványozott mértékben fizet majd vissza.

Ezzel a reménytől bátoritva közelítsük meg hát a szentségi Krisztust, munkálván az ő érdekeit, nem feledkezzvén meg valóságos jelenlétéről az Oltáriszentségben. Közelítsük, mert ő is így közelít meg minket. Amen.

Jeszenszky Kálmán.

Laurens Róza és a pezillai szent ostyák.

A FORRADALOM romba döntötte Franciaországot s iszonyatos dolgokat művelt. E véres korszak legrettenetesebb napjai javában folytak. A haza ellenségei egyszersmind a vallás ellenségei is voltak s megesküdtek reá, hogy letörlik azt a francia föld színéről. A templomokat bezárták, a vallás gyakorlását eltiltották, Isten szolgáit pedig mindenütt üldözték, úgy hogy azok kénytelenek voltak búvóhelyekre menekülni, sőt az országból is kibujdosni, mert különben a vérpadon lelték volna halálukat. A hitetlenség nagyban diadalmaskodott a városokban, sőt a falvakban is s úgy látszott, mintha a gonosz már-már teljesen hatalmába kerítette volna a szabadság és keresztény vallás eme klasszikus földjét.

Minden szív rettegéssel és rémülettel telt el, s mélységes szomorúság borult a szegény francia nép lelkére. A zivatar tetőpontjain azonban a perpignan-i egyházmegye Pesilla nevű falucskájának mégis sikerült a forradalmi bizottság félrevezetésével egy ünnepélyt rendezni.

Ez 1793 szeptember 15-én történt.

Perron abbé, a falu lelkes plébánosa, szintén kénytelen volt elmene-külni. Apostoli szive valóságos martirságot szenvedett e miatt. Ugy intézte dolgát, hogy hazájához a lehető legközelebb maradhasson. A spanyol határ-szélen telepedett meg s így néha-néha híreket is hallhatott az ő elhagyott juhairól. De ez atyai szívét korántsem elégítette ki. Vágyott viszontlátni azokat, a kiket szeretett, s a kiknek lelki üdvösségeért egész életét remélte föláldozhatni.

Egy napon diadalmaskodott rajta ez a vágy. Szent lelkesültségéből bátorságot merítve, elhagyta búvóhelyét, az éj sötétjében útra kelt s virradatra Pesillába érkezett.

Az egyház e napon Kisasszony ünnepe nyolczadát ülte. Oh minő boldog volt a szegény elhagyatott nép, midőn szeretett pásztorát meglátta s vele együtt dicsőíthette az Egek Királynőjét! A harangok némák maradtak, de azért egyetlenegy lélek sem hiányzott a gyülekezetből. Sajnos! boldogságuk nem sokáig tartott. Följelentették a jó abbét s a fékevesztett vérengző tömeg, mely elkeseredett hajszát folytatott mindenki ellen, a ki a trónhoz vagy az oltárhoz tartozott, őt is üldözőbe vette. Az ünnep után való reggel az áldott szívü lelkész megható szavakkal bucsuzott el hiveitől, hogy ismét szomorú számkivetésbe menjen. De a válás pillanatában egy gondolata támad. Eszébe jut a tabernaculum a benne levő szent ostyákkal, a melyek talán még szentségtörő kezekbe is juthatnak. Mit tegyen? Lehetetlen immár a templomba visszatérnie. Aggodalmát elmondja az őt körülvevő, siránkozó hiveinek. Ezek közül kiválik egy fiatal leány, Laurens Róza. Meg-

értette lelkiatyjának óhaját. Mindenáron meg kell menteni az Oltáriszentséget, s a derék, bátor leányka vállalkozott reá.

A dolgok igen kedvezőleg alakultak. Pesillába új birót küldtek, a ki jámbor lelkű, keresztény ember volt. Róza hamarosan föl is fedezte neki tervét. Ő azonnal át akarta a leánynak adni a templom kulcsait, melyek reá voltak bízva, mint a község birájára, de ha ez a Franciaországon uralkodó gonoszok tudomására jut, fejével fizeti meg bátorságát. Egyelőre habozott tehát.

A lelkes leány azonban nem hátrál meg, addig könyörög neki, míg végre a biró legyőzve minden félelmét, s bizván a mindenható Istenben, a ki nem hagyja el azokat, a kik hozzá folyamodnak, teljesíti Róza kérését.

1794 február 7-ének reggelén, a falut még teljes sötétség fődte, három ember osont az öt hónap óta csukva álló templomba. Bonefois biró, Róza és Boyer Péter. Az utóbbi őrt állt. Róza térdre borul a főoltár előtt s aggódva nézi a tabernakulumot, melybe az Ur szent teste van elzárva. A mi az ájtatos birót illeti, ő szilárd léptekkel halad föl az oltár lépcsőjén, zajtalanul kinyitja a szentségház ajtaját, s meghatottan emeli ki belőle a szentségtartót, a melyben egy nagy s a kelyhet, a melyben több apró ostya volt.

Vajjon magával vigye a kelyhet? Oh nem, ez nagy vigyázatlanság lenne tőle, a kelyh föl volt véve a forradalmi ügyészség leltárába, eltűnése nem maradna titok. Hamarosan egy jó ötlete támad.

Előveszi a korporálét, beleönti a szent ostyát s átadja Laurens Rózának. Azután fölveszi a szentségtartót s a keresztény lélek meghatottságával így szól: «Ime, ez az enyém; én is ki akarom venni részemet».

Nem volt vesztegetni való idő. Róza szent kincsével kisiet a templomból s iparkodik otthonát mielőbb elérni.

Bátor arcját s határozott járását látva, senkinek sem jutott volna eszébe, hogy ő most a legméltóságosabb Oltáriszentséget viszi magával. De a ki belepillantott volna angyali tiszta lelkébe, megláthatta volna benne azt a véghetetlen tiszteletet és szeretetet, a mely a szenteket az Oltáriszentség jelenléte alkalmával eltöltötte. Bámulatos cselekedet, mely emlékünke idézi azokat a jeleneteket, a melyek a kereszténység első korszakában játszódtak le. Mindenki tudja mennyire üldözték akkor a hiveket. Minden perczen el lehettek készülve a vértanuságra. A pap a titkos gyülekezetekben mindannyiszor ellátta hiveit a szent ostyával, hogy lelküket a nagy megpróbáltatásokra megerősítse.

Jöttek-mentek az utcán, anélkül, hogy valaki gyanította volna, hogy ők az Ur szent testét hordják magukkal. Róza belép anyjához, s magával hozza azt a nagy kincset, a melyet az isteni gondviselés reá bízott. Öröme véghetetlen! A szent ostyák meg vannak mentve. A sátán fiai hasztalan agyarkodnak a pesillai templomra, megszenségtelenithetik ugyan a templo-

mot, az Oltáriszentséghez azonban nem férhetnek. De az ostyákat gondosan el kell rejteni. A korporalét, szent tartalmával együtt, elhelyezik a ház legdíszesebb edényébe, ezt azután befalazzák s így valóságos szentségházat rögtönöznek és mécsest gyujtanak előtte.

A szentségtartót pedig az ájtatos biró szekrénybe zárja s a szekrényt szobájának padozata alá rejti el. Ime így őrzi e derék két keresztény család kincsét. Szerény menedékhely, a hol az Ur Jézus hét hosszú esztendőn át lakozott. Hét hosszú esztendőn keresztül elzárva, de nem elhagyatva. Oh nem! Mert Róza ájtatos barátnői az Oltáriszentséget teljes szivükből szerették. Minden este a legnagyobb óvatossággal összegyülekeztek s imádták a szent ostyát. És minő imádás volt ez! Édes beszélgetés az Ur Jézussal, az üldözött Megváltóval.

Egyedül Isten tudja, vajjon ezek a titkos látogatások, édes beszélgetések, a szeretet eme nyilvánulásai s a tiszta lelkek könyörgése, nem mozdította-e elő a megpróbáltatások végét, még pedig egyikét a legkegyetlenebb megpróbáltatásoknak, melyeket az Egyház főnnállása óta elszenvedett.

Fájdalom, e gyakori látogatások bárminő titokban történtek is, felköltötték a forradalom kémjeinek gyanuját. A szentély látogatói azonban nagyon óvatosak voltak, s mindenről tudtak, a mi a faluban történt. Kétszer jelentették föl őket, de az ájtatos Róza mind a kétszer idejében értesült róla, s szent ostyát mindannyiszor máshol helyezhette el s így szerencsésen megóvta a dühöngő forradalmárok szentségtörésétől.

Hét év telt el.

Az 1800-dik esztendő vége felé járt. A forradalom lezajlott, s mindennütt vérnyomokat, gyászt és könnyeket hagyott maga után.

Isten végre megszánta a francia nemzetet, s a rettenes napok után jótékony békét és nyugalmat bocsájtott reá. A menekültek hazatértek elhagyott tüzhelyükhöz. A papok ismét átvették nyájuk gondozását. A templomok megnyitlak. A hivek seregestül vonultak Isten házába, hogy hálát adjanak az Urnak, a miért elfordította fejükről a veszedelmet. A lélekemelő szertartások megkezdődtek.

Néhány nap mulva a derék Peron abbé, visszatérve számkivetéséből, a hivek tömegétől környezve, nagy pompával vitte át a megőrzött Oltáriszentséget helyére, a szentségházba. És ezek az ostyák, csodálatosképen, csak olyan frissek és fehérek voltak, mint hét évvel azelőtt.

Ez a különös jelenség mindenkit bámulatba ejtett. Bizonyára az Ur Jézus meg akarta ezzel mutatni, hogy ő, a ki valósággal jelen van az Oltáriszentségben, e módon jutalmazza meg a pesillai keresztényeknek hozzá való hűséges ragaszkodását.

Száz, sőt még több esztendő is eltelt már azóta s a pesillai szent ostyák most is egy és ugyanazon állapotban vannak, s a nép a legnagyobb

tisztelettel veszi körül. A szerény ezüst szentségtartót drága arany, ékkövekkel és ragyogó gyémántokkal kirakott szentségtartóval cserélték föl.

A szerény kristálykehely pedig csodálatos színváltozáson ment keresztül. Előbb csak sárgulni kezdett, később pedig a belseje valósággal bearnyozódott. Ez tény és való, itt elvitázhatatlanul csoda történt.

Ezt az értékes kelyhet igen drága ereklyetartóba helyezték, melyet a Mária reparatrix-társulat följánlott az Ur Jézusnak s jelenleg Paray le Monialban őrzik.

Francia eredeti után: *Fluck Jolán.*

Katholikus Nagygyűlés.

Magyarország katolikusaihoz!

A magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetsége a folyó évben is katolikus nagygyűlésre hívja össze Magyarország katolikusait. Össze akarunk jönni ez évben is, a kik egyek vagyunk hitben, hazaszeretben, hogy vallomást tegyünk hitünkről, hűségünkről, ragaszkodásunkról Anyaszentegyházunk iránt s megerősítsük egymást a hitben, lelkesítsük egymást a további munkára, küzdelemre. Tanácskozni akarunk ez évben is teendőink felől, melyek a jövőben reánk várnak, az eszközökről, melyek segélyével megvédelmezhetjük Egyházunk jogait, mélyíthetjük a katolikus társadalmi tevékenységet, terjeszthetjük a katolikus eszmék uralmát, fölemelhetjük népünket az anyagi és erkölcsi jólét magaslataira, s nagygyá tehetjük a drága magyar hazát.

Magyarország katolikusai!

E nemes, hazafias munkából ne vonja ki magát senki. Ezrek és ezrek, szegény és gazdag egyaránt, papok és világiak, mind, a ki csak teheti, hallgassa meg hívó szózatunk és sorakozzék kibontott zászlónk alá, melyről hitünknek és hazaszeretetünknek magasztos jelszavai ragyognak felénk.

A Negyedik Országos Katholikus Nagygyűlés október 19—22. napján fog megtartatni, a nagyméltóságú Püspöki kar védnöksége mellett Budapesten, az ország fő- és székvárosában.

A nagygyűlésnek rendes tagja lehet minden katolikus férfi, ki ezen szándékát folyó évi szeptember hó 30-ig a nagygyűlést előkészítő bizottság irodájában (Molnár-utcza 11., KatholikusKör) bejelenti s tagsági díj fejében 4 koronát fizet. A rendes tagok résztvehetnek a szakosztályi üléseken, a nyilvános üléseken, a nagygyűléssel kapcsolatos ünnepségeken s a szakosztályi üléseken szólási és szavazási joggal bírnak. A hölgyek pártoló-tagjai lehetnek nagygyűlésünknek s tagsági díj fejében két koronát fizenek. — A pártoló-tagok a nyilvános üléseken s a nagygyűléssel kapcsolatos ünnepségeken vehetnek részt.

Kedvezményes utazásról, ételmezésről, lakásról gondoskodva leendő s a szegényebbeknek a tagsági díj elengedtetik.

A részletes programot idejekorán fogjuk megküldeni a jelentkezőknek.

A jelentkezéseket, hogy mindennel idejekorán készen legyünk, kérjük legkésőbb szeptember hó 30-ig beküldeni.

Budapest, 1903. Kisasszony napján.

A Katholikus Egyesületek Országos Szövetsége nevében:

Gyürky Ödön, titkár.

Ifj. Zichy János gróf, elnök.

Elmélkedés a legfölségesebb Oltáriszentségről.

Bouillierie, carcassonei püspöktől.

Az első gondolatok.

I.

Jézus első könye Betlehemben folyt, hogy megsirassa azoknak a szerencsétlenségét, a kik az Oltáriszentségből hasznot nem meritenek.

★

Az isteni kiseded kétségkívül eme gondolat és eme kívánság hatása alatt, a mikor első könnycseppjét ontá.

Oh! ki mondaná el mindazt a fájdalmat és szomorúságot, a melyet ez a drága könnycsepp magába zárt.

A könnyek — egy szent tanító szerint — a lélek vére.

Jézus lelke pedig — azé a Jézusé t. i., a ki érettünk emberré lett és a kinek az Oltáriszentség volt első vágya, ennek a Jézusnak a lelke oly nagy, oly kedves, oly gyöngéd, miszerint nem mulaszthatom el, hogy a belőle kifolyó vér előtt kissé meg ne állapodjam.

Miért e köny, oh Megváltóm?

A hidegség csalta azt talán ki gyöngéd szempilládra?

Avagy a szenvedés amaz elhagyatottság és szegénység miatt, a melynek közepette te születél.

Oh nem!

Ez az első könnycsepp azoknak a szerencsétlenségéről beszél nekem, még pedig nagyon is ékesszólóan, a kik az Oltáriszentséget nem ismerik, vagy ha ismerik is, de se nem szeretik, se hasznukra nem fordítják.

A ki pedig még téged se szeret, oh Oltáriszentségem, az kárhozatra méltó átkozott legyen.

Miként is lehetne más módon büntetni azt a lelket, a mely oly vak, hogy nem szereti azt, a kinek a teste és a vére őt élteni és öröme gerjeszti.

Hálátlannak lenni a szent áldozat

íránt, annyi, mint méltatlannak lenni az életre.

Igen, Uram Jézus, halálra méltó az, a ki érted élni vonakodik.

Mit mondok?

Máris meghalt.

A kinek az Oltáriszentség nem izlik, az megérdemli, hogy annak minden unott és izetlen legyen.

A ki tőle telhetőleg e Szentséged iránt hálát tanusítani nem iparkodik, az miért is éljen? az már többé nem létezik. Neki ugyanis e tekintetben egész embernek kellene lennie; ha pedig nem az, akkor ő nem egyéb, mint fölöslegesség és semmi.

Oh királyom, száritsd föl könyeidet!

Ne sirj immár és tekints szolgádra!

Fogadd el, esedezem, szolgád nyomoruságos életének hátra levő részét!

Ne vesd meg a bánkódó és aláztos szívet amaz évei miatt, a melyeket szent oltárodtól távol elvesztett.

Napjaim, mint az árnyék, elmultak. Eltűntek, a nélkül, hogy imádandó jelenlétedből hasznot merittem volna.

Lehetetlen azokat újból kezdenem; szívem keserűségében akarok legalább reájok visszagondolni.

Látod vágyaimat, elhatározásomat számba veszed, de gyöngeségemet is ismered.

Fogadd ezeket kegyelmesen és erősíts meg!

Te, a ki oly készséggel bocsátottál meg, a mint az anya gyermekét a

tüzből kiragadja, te nem tagadod meg tőlem amaz eszközöket se, a melyekkel könyeidet fölszáritsam és a szentek szentében oly sok gyalázzattal illetett szivedet kissé megvigasztaljam.

II.

Jézus első örömét Betlehemben ama boldogságra való gondolatnak kell-e képeznie, miszerint az eucharisztikus jelenléte által a világon megörökítettik.

★

Kárpótlásul amaz első könyvért, a melyért szívemet tudnám széttépni és összezuzni, egy gondolat vigasztal némileg, az t. i., hogy ez isteni gyermek, a ki előtt semmi sincs elrejtve, tekintetével az évek sorát végig futva, az eucharisticus vendégségen hű és boldog lelkeket is látott még.

Az utolsó vacsorán szent János, az első áldozása fölött érzett örömében oly boldog, hogy szeretetével többé nem birván, támaszt siet keresni és fáradt fejét a mester szívére hajtja.

Később, ott a vértanúk, a kiknek egyedüli vigasztalásuk az, hogy a választottak gabonájával táplálkozzanak és a jeles borral elteljenek, a mely rettenetessé teszi őket, mint az oroszlánokat.

Jézus szerelmesei azok is, a kik a kolostorok mélyében ismeretlenül, a szegényes padlásszobákban, elrejtve a világtól, a mely a szívet nem nézi, félreismerve élnek.

Más kedveltjei az egyház gyertyatartóira helyezvék, hogy az eucha-

risticus uton világítsanak és vezessenek.

Más vendégei a szent lakomának minden korbéliek, a legfiatalabb gyermektől kezdve egészen a haldokló aggastyánig; minden nembéliek: a legfélénkebb szüztől kezdve egészen a legvitézebb katonáig.

Minden állapotbéliek, a templom szegény koldusától kezdve egészen a királyig, a ki leszáll trónjáról, hogy szintén ugyanazon asztalhoz üljön.

Oh, ki mondja el a boldogságot; a melyet az Oltáriszentség az egész emberiségre kiárasztott.

Ki számlálja el a belső öröm kitéréseit, a melyet az fakasztott.

Ki rajzolja le nekünk a meghatottságnak amaz édes könyeit, a melyek majd a forró imáadásban, majd az éjjeli virrasztásban, majd a szentségmutató előtt, majd a buzgón és figyelemmel végzett szentáldozáskor omlottak.

Oh betlehemi kisdéd, te az egész boldogságot megálmodtad, te a lelkesedést megszámláltad, te e könyeket, e hálát és e szeretetet láttad.

Ti pedig, a kiknek egyetlen vágya az emberek üdvössége, izleljétek meg némileg e vigasztalást!

Az anya nem örvend-e gyermekei boldogságának? a barát nem osztózik-e barátja örömeiben? a jegyes elmulaszthatja-e, hogy jegyesével ne vigadjon?

Oh anya, oh barát, oh jegyes, mi-kép háláljam meg azt a szeretetedet, a mely arra indított, hogy örömem a te örömöd és boldogságom a te boldogságod legyen.

Meditator.

Lapunk e száma néhány nappal elkésve jelent meg, mivel az Örökimádási templom pályatervét nem lehetett előbb fényképezni és sokszorosítani. Miért is olvasóink szives elnézését kérjük.

Az Örökimádási templomra adakoztak:

Tömöry Károlyné 200 k, Goblovszky 10 k, N. N. 10 k, Korányi Sarolta 10 k, N. N. megholtért 100 k, Tömöry Károly 200 k, N. N. egy gyűrűt, Nm. gr. Cziráky Antal 1 cs. kir. aranyat, N. N. Jézus nevében 20 k, Schlick István 100 k.

Összes hátralékos előfizetőinket kérjük, hogy kötelezettségüknek minél előbb eleget tenni sziveskedjenek.

Szerkesztő: Dr. Glattfelder Gyula.

JUSTH BÉLA KÁRPITOS-MESTER ÉS DISZITŐ.

A budapesti közp. Oltáregyesület szállítója.
Budapesten, VII., Rottenbiller-utca 6/a.

Elvállal magánlakások, egyesületi- és körhelyiségek teljes berendezését, továbbá elfogad és pontosan teljesít minden e szakmába vágó javításokat.

HERCZEG ZSIGMOND ELSŐ MAGYAR JÁTÉKÁRU ÉS VII., Munkás-utca 6. sz. SZENT CZIKKEK ÖNTŐDÉJE.

Szent Antal-, Mária- és Krisztus-szobrok, valamint Szent Antal-szobrocskák pléhtokban való gyártása.

REMÉNYSÉGÜNK

AZ OLTÁRISZENTSÉG-IMÁDÁS ÉS MÁRIA-TISZTELET
KÉPES HAVI FOLYÓIRATA.

Szerkesztő-kiadó

Varga Mihály csongrád-csanyi plébános.

Előfizetési ára :

Egész évre csak 2 kor. 60 fill.

Félévre csak 1 kor. 40 fill.

Megrendelhető a szerzőnél Csongrád-Csanyon.

A ki kér, kap mutatványszámot ingyen.

WALSER-VARGA-féle

Sacerd. etiam. erga s. à 1 kor.

ÖRÖKIMÁDÁS IMAKÖNYVE

gyönyörű teljes kiadásban (30 óra), Akantisz V. számos színezett művészi rajzaival és képekkel, megjelent és kapható. És pedig :

- I. Számos színes rajzokkal (körülbelül 130 képpel):
a) füzve 2 kor. 60 fill., b) vászonkötés, vörösvágás 3 kor.
- II. Finomabb papíron, színes rajzokkal (körülbelül 130 képpel):
a) füzve 3 kor., b) vászonkötés, vörösvágás 3 kor. 40 fill., c) bőrkötés, vörösvágás 5 kor., d) bőrkötés, aranyvágás 6 kor., e) finomabb borjubőrkötés, párnázva, aranyvágás 8 kor.
- III. Igen finom papíron, számos finoman színezett rajzokkal (összesen körülbelül 130):
a) finom bőrkötés, aranyvágás 7 kor., b) finom borjubőrkötés, párnázva, aranyvágás 9 és 11 kor., c) ugyanez a legfinomabb bőrbe kötve, a legfinomabb aranyozással, oxidált ezüstkapocszal 20 kor.
- IV. Ugyanez a könyv öreg betűkkel (Arany Korona nagyságban):
a) jó minőségű papíron, háromszáznál több szép képpel, vászonkötésben, tokkal 6 korona, b) tartós bőrkötés, aranyvágással 7 kor.
- V. Pótkönyv az első és második kiadáshoz:
A mennyivel terjedelmesebb ez a teljes kiadás (30 óra van benne), az külön is kapható.

Ára a 14 uj órának vászonkötésben 1 korona 20 fillér.

Az uj teljes kiadás megrendelhető :

VARGA MIHÁLY plébánosnál Csongrád-Csanyon.

*Egyházi ruhák
és fehérneműek.*

*Egyházi és egyleti
zászlók. Műhímezés.*

Templom- és kápolna-berendezések.

Kitüntette: Szeged 1876. Székesfehérvár 1879. Deés 1879. Budapest 1885, 1896.

Magyarország legrégebb
egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS UTÓDA

József fhg és Klotild fhgasszony ö cs. és kir. fenségeinek udv. szállítója

BUDAPEST, IV. kerület, Váci-utca 15. szám alatt.

Alapított 1863-ik évben.

Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Ajánlom dúsan fölszerelt egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges tárgyaimat a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen: miseruhákat, pluviale, dalmatika és ornátusokat. Egyházi és társulati lobogók.

*Tűzoltók, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dal-
egyleti és temetkezési egyleti zászlókat.*

Szentszobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat. Monstranciák, stáció-képek, oltárok, Urkoporsókat stb. Nagy választék arany, ezüst és selyemhímezésekben, valamint hímezett egyházi ruhákban.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák, oltárgyertyatartók megezüstözését vagy megaranyozását elvállalom és olcsón készítem el. Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök.

